

De bibliotheek als openbare huiskamer

In een tijd dat het bestaansrecht van de openbare bibliotheek ter discussie stond, wonnen Evelien van Veen (Van Veen Architecten) en Marcel van der Veer (MARS Interieurarchitecten) de Europese aanbesteding van School 7 – de nieuwe bibliotheek in Den Helder. Zij werden gekozen omdat ze zich niet beperkten tot de architectuur, maar direct het interieur meeontwierpen. Vanaf het eerste begin, zodat er een organisch geheel zou ontstaan.

FOTO LINKS

Het idee van de bibliotheek als 'huiskamer van de stad' wordt versterkt door de toepassing van grote schemerlampen en vloertapijten.

FOTO BOVEN

De nieuwe bibliotheek moest een verbindende 'steppingstone' vormen tussen twee sterk verschillende wijken, zonder een icoon te worden.

FOTO MIDDEN

De voormalige toiletten zijn omgebouwd tot lees- en hangplekken voor de jeugd

FOTO ONDER

Zicht op het auditorium, waarin de imposante zoldering van de oude school fraai is geïntegreerd.

School 7 markeert een complexe locatie in Den Helder die de schakel vormt tussen de binnenstad en het voormalige marineterrein Willemsoord. West 8 maakte er een stedenbouwkundig plan voor, waarin de eisen tamelijk strikt vastlagen. Zo moest de bibliotheek een 'steppingstone' worden die de schaalvergroting naar het achterliggende marineterrein vertaalde. Zonder dat het een icoon zou worden. Niet alleen de rooilijn lag vast, er stond ook een oude school – School 7, die behouden moest

TEKST Peter van Kester
FOTOGRAFIE Jan de Vries

Opdrachtgever **Woningstichting, Den Helder**

Ontwerp **Van Veen Architecten, Rotterdam (Evelien van Veen, Simone Drost) i.s.m. MARS Interieurarchitecten, Rotterdam (Marcel van der Veer)**

Projectteam **Adriaan Smidt, Cristianne Schets, Kees de Wit, Nicole Schnelle, Yoran van Dalen, Coen Smit, Angel Navarro, Ruben Gomez**

Interieurbouw **Keijzers Lundiform, Venray**

Meubelen o.a. **Hay, Fritz Hansen, Vitra, Ahrend, Offect, Tolix, Fatboy**

Verlichting o.a. **Zumtobel (functionele verlichting), Flos, Studio WM, Functionals, Moooi, Jielde, Anglepoise, Muuto**

Sanitair **Duravit**

Adviseur constructie **Berkhout Tros Bouwadviseurs, Alkmaar**

Adviseur Brand, bouwfysica, akoestiek VO **Cauberg Huygen**

Adviseur Brand, bouwfysica, akoestiek DO **DGMR**

Adviseur E+ W-installaties **Woningstichting, Den Helder**

Aannemer **Aannemingsbedrijf Dozy, Den Helder**

Bruto vloeroppervlak **3.025 m²**

Bouwkosten **€ 6.000.000**

blijven. En omdat het voortbestaan van de openbare bibliotheek onzeker was, moest het nieuwe gebouw multifunctioneel worden. Dan zou het ook te gebruiken zijn als verzamelgebouw. Ten slotte werden ook de Helderse Historische Vereniging en de Volksuniversiteit er gehuisvest. Een complexe opdracht.

Een huiskamer in de stad

De sterke kanten van beide bureaus kwamen in School 7 volledig tot hun recht. "Wij vinden de omgeving van een gebouw belangrijk", vertelt Evelien van Veen. "We zijn contextmensen, wij planten niet onze vlag zonder rekening te houden met de omgeving. Daarom zagen wij direct mogelijkheden voor het bestaande schoolgebouw. Juist omdat zoveel Heldenaren hier naar school gingen, is het een plek van herinneringen." Een van de troeven van MARS Interieurarchitecten is het transfor-

FOTO BOVEN

De ogenschijnlijk chaotisch opgehangen lampen van de gebroeders Bouroullec zorgen voor een informele sfeer.

FOTO ONDER

Het overgedimensioneerde, goudgele overhoeks portaal zorgt voor een fraaie aansluiting tussen oud en nieuw en werkt als een sterk visueel accent dat op andere plekken terugkeert.

meren van bestaande monumentale gebouwen. Samen deden de bureaus ervaring op met onder meer De Pepermuntfabriek in Rotterdam, het Zaadhuis in Utrecht en de Kroepoekfabriek in Vlaardingen. Met lage budgetten, wat hen dwong creatief te zijn. Marcel van der Veer: "Wij buiten de bestaande ingrediënten die je er gratis bij krijgt, optimaal uit. Ook vonden wij toen al dat een bibliotheek tegenwoordig als huiskamer in de stad functioneert. Je kunt er niet alleen boeken lenen, maar ook studeren, koffiedrinken, kranten lezen, cursussen volgen of lezingen bijwonen. Een stad als Den Helder kon zo'n samenbindend gebouw goed gebruiken."

Dragconstructie als een sculptuur

Het karakter van de oude school was introvert terwijl de bibliotheek uitnodigend moest worden. Van Veen: "De fundering van de oude school bleek niet geschikt om het enorme gewicht van de boeken te dragen. Die brachten we daarom onder in de nieuwbouw. De structuur van de klaslokalen hebben we gehandhaafd en gebruikt als openbare ontsluiting." Daarom werden de vloeren verwijderd en vormen de lokalen nu een verbindingspassage die als een uitnodigende rode loper over de drie verdiepingen omhoog klimt. Op de tweede verdieping zijn zij bijna vanzelfsprekend geïntegreerd in het auditorium.

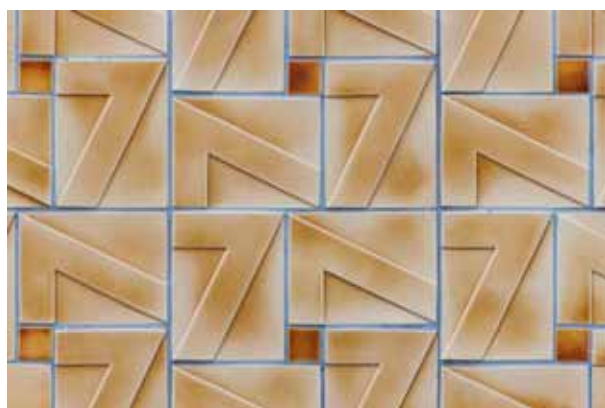

FOTO BOVEN
Het interieur is overal ruimtelijk en open gehouden.

FOTO MIDDEN
De speciaal ontworpen tegeltableaus verlevendigen de gevel en verwijzen naar het nummer 7 van de oude school én de tegels boven de oude entree.

FOTO RECHTS
Dwars op de wand geplaatste boekenkasten scheppen intieme, huiselijke nissen.

Op het moment dat de vloeren verdwenen, moest de constructie worden gestabiliseerd. Een ingrijpende operatie. Het vele staal dat daarvoor nodig was, lieten de ontwerpers in het zicht en accentueerden zij, waar mogelijk, decoratief. De oude school leunt op de nieuwbouw die zich als een soort L-vorm om de oudbouw vouwt. Het overgedimensioneerde, goudgeel gekleurde metalen overhoeks portaal werkt als een ijzersterk visueel accent dat op andere plekken terugkeert. De houten zoldering van de oude school is inventief in het interieur opgenomen en toont als dak van de theaterzaal zijn schoon-

FOTO LINKS

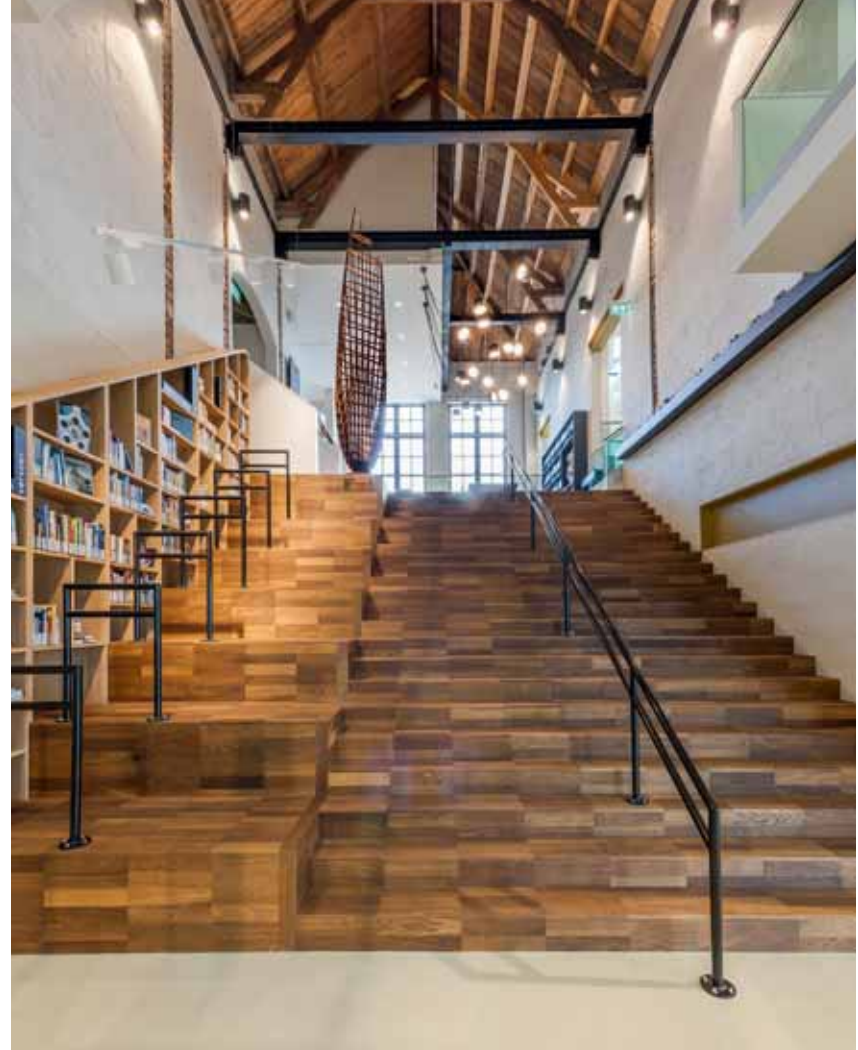
Het vele staal dat nodig was om de oudbouw te stabiliseren is constructief en decoratief fraai in het totaalontwerp opgenomen.

FOTO RECHTS

Na het verwijderen van de vloeren vormen de oude klaslokalen een verbindingspassage die uitnodigend over drie verdiepingen omhoogklimt.

FOTO ONDER

Het in- en het exterieur lopen vaak spectaculair in elkaar over en halen de wijk naar binnen.

heid in volle glorie. De talrijke toiletruimten zijn nu informele studieplekken en verticale, bakstenen sleuven markeren de aanhechting van de vroegere muren van de lokalen. Als littekens. Het hele gebouw ademt een plezierig informele sfeer door een gelukkige keuze van verlichting en meubilair. Zoals de ogenschijnlijk ‘chaotisch’ opgehangen lampen van de gebroeders Bouroullec en de Chesterfield-banken in het Leescafé.

Boekenkastengevel

Van der Veer ontwierp een algemeen plan voor de boekenkasten. Hij zette een aantal kasten dwars op de gevel zodat er aantrekkelijke nissen en zithoekjes ontstonden: “De plaatsing van de boekenkasten bepaalde het ritme van de nieuwbouwegevel. Zo vertelt de gevel nu wat er binnen gebeurt. We hebben ‘driedimensionale boekenkasten’ ontworpen, met extra diepe vensterbanken waarin je kunt zitten. Vergelijkbaar met hoe Louis Kahn dat in zijn eigen woonhuizen toepaste. Het uitzicht is vaak prachtig en het hout zorgt voor huiselijkheid.” Het betekende soms dat er boeken voor de ramen kwamen te staan. Bijvoorbeeld in de kinderhoek die een meer beschut karakter moest krijgen. Van Veen: “We hebben dit opgelost met tegeltableaus in de gevel. Deze konden we naar wens groter of kleiner maken en zo aan de maat van de ramen aanpassen. Zo’n oplossing is alleen mogelijk als je vanaf het begin samenwerkt.” De tegels geven de gevel een levendig en verticaal accent. Zij werden ontwikkeld met Koninklijke Tichelaar Makkum, op basis van het nummer 7 van de oude school en de tegels boven de oude entree.

BEDEDE GROND

1. informatiebureau	6. historische historische vereniging	11. toilet
2. multifunctie, computerlab	7. consument	12. lift
3. entreehal	8. bibliotheek in nieuw	13. toegangs
4. entreehal	9. educatieve dienst	
5. collectiehuur	10. woonruimte	

1E VERDIEPING

1. publieke tribune	5. collectie
2. woonruimte	6. bibliotheek
3. auditorium Zaal 7	7. lift
4. bibliotheek	8. toegangs

2E VERDIEPING

1. bibliotheek	6. bibliotheek
2. bibliotheek	7. bibliotheek
3. collectie bibliotheek	8. Zaal 7
4. lift en trappen	9. toegangs
5. lift	

Integraal ontwerpen

Soms was School 7 woekeren met vierkante meters. De schuin oplopende dakkap van de nieuwbouw leverde extra ruimte op, evenals de zolder van de oudbouw die werd opengesneden. Een soort ingeschoven doos functioneert er nu als kantoorruimte voor de bibliotheek. De harmonische aansluiting met de oudbouw ontstond door zoveel mogelijk dezelfde proporties en materialen te gebruiken.

De gebruikers blijken erg tevreden over hun nieuwe bibliotheek. De oudere Heldenaren vonden snel hun weg en brachten hun enthousiasme over op de jongeren. Bijzonder voor een stad waarvan de inwoners kritisch zijn. Ook de Volksuniversiteit en de Helderse Historische Vereniging reageren enthousiast omdat zij nu voor het publiek veel zichtbaarder zijn. School 7 is een geslaagd voorbeeld van integraal ontwerpen. Bureau Van Veen en MARS Interieurarchitecten willen deze methode van aanpak voortzetten. Beide bureaus zijn al gevestigd in hetzelfde gebouw, waar zij recentelijk een derde partner verwelkomden: stedenbouwkundig bureau Urbis. "Wij zijn

LINKS

Plattegrond begane grond.

RECHTS

Plattegrond eerste verdieping.

MIDDEN

Plattegrond tweede verdieping.

FOTO ONDER

'Driedimensionale boekenkasten' met diepe vensterbanken waarin je kunt zitten om van het vaak fraaie uitzicht te genieten.
(Foto Druktemaker media)

ervan overtuigd zijn dat de toekomst van het bouwen ligt in een integrale aanpak van stedenbouw, architectuur en interieur." zegt Van Veen. "Met dit totaalpakket denken wij een sterk antwoord op de crisis te geven."

www.marsinterieur.nl

www.vanveenarchitecten.nl